

GÖTEBORGS UNIVERSITET

”Vad vill ni sjunga om?”

**En studie kring barnsånger och hur dessa kan se ut
om barnen får bestämma**

Författare:
Susanna Carlsson och
Gunhild Haatveit

Handledare: Åsa Bergman

Kulturvetenskapliga institutionen

HT 2009

Abstract

- Titel: Vad vill ni sjunga om? - En studie kring barnsånger och hur dessa kan se ut om barnen får bestämma
- Författare: Susanna Carlsson och Gunhild Haatveit
- Termin och år: HT 2009
- Kursansvarig institution: Kulturvetenskapliga institutionen
- Handledare: Åsa Bergman
- Examinator: Eva Nässen
- Rapportnummer: HT09-6110-08
- Nyckelord: Barnsånger, barnkultur, kulturarv, barn och förskola.
- Sammanfattning: Vårt syfte med detta arbete är att undersöka hur man utifrån barns förutsättningar och intresse kan skapa musik som fångar deras engagemang. Vår metod har varit att göra en intervjuundersökning med barn och personal på en förskoleavdelning, samt med en representant från ett bok och musikförlag som inriktar sig på barnmusik. Vi har även sökt fakta i litteratur som behandlar barnsång och pedagogik. Utöver detta har vi också skapat två egna barnsånger som ska fungera som exempel på en idé vi har om att man som pedagog kan hitta på egna sånger tillsammans med barnen. Några utav de resultat vi fick fram av intervjuundersökningen på förskolan var att fokus i första hand läggs på överförandet av vårt kulturarv i form av gamla traditionella barnsånger. Samt att det finns önskemål hos vissa barn om att få sjunga om annat än de traditionella sångerna. Det område vi valt att utforska är relevant för läraryrket eftersom det i läroplanen för förskolan, Lpfö 98 står som mål att varje barn ska utveckla sin förmåga att förmedla tankar, upplevelser och erfarenheter med bland annat sång och musik.

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Begreppsförklaring	5
1.3 Syfte	6
1.4 Frågeställning	6
2. Teori och tidigare forskning	7
2.1 Barnsång	7
2.2 Spontansång	7
2.3 Barnmusik nu och då	7
2.4 Kulturarv	8
2.5 Barnkultur	8
2.6 Barnperspektivet	8
2.7 Musik i förskolan	9
3. Design	11
3.1 Metod och material	11
3.2 Avgränsningar	12
3.3 Etiska hänsynstaganden	13
3.4 Validitet och reliabilitet	13
4. Resultat	14
4.1 Sång på förskolan	14
4.2 Valet av sånger till sångsamlingarna	14
4.3 Personalens tankar kring barns intressen	15
4.4 Sångerna på förskolan enligt barnen och personalen	15
4.5 Sånger barnen tycker om att sjunga	16
4.6 Vad barnen vill att sånger ska handla om	16
4.7 De positiva sångupplevelsernas inverkan på barn	16
4.8 Musikförlagets syn på barnmusik	17
5. Diskussion och slutsats	18
5.1 Diskussion	18
5.1.1 Sång på förskolan	18
5.1.2 Valet av sånger till sångsamlingarna	18
5.1.3 Personalens tankar kring barns intressen	19
5.1.4 Sångerna på förskolan enligt barnen och personalen	21
5.1.5 Sånger barnen tycker om att sjunga	22
5.1.6 Vad barnen vill att sånger ska handla om	24
5.1.7 De positiva sångupplevelsernas inverkan på barn	24
5.1.8 Musikförlagets syn på barnmusik	25
5.1.9 Arbetet med att komponera två egna sånger	25
5.2 Slutsats	26
5.3 Förslag på vidare forskning	27

6. Referenslista	28
6.1 Litteratur	28
6.2 Styrdokument	28
7. Bilagor	29
7.1 Intervjufrågr till personalen	29
7.2 Intervjufrågor till barnen	30
7.3 Intervjufrågor till bok och musikförlaget	31
7.4 Noter, ackord och text till våra sånger	32

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Vi har valt att fördjupa oss i hur barnsånger används inom förskoleverksamheten för åldrarna 3-5 år. Detta eftersom vi båda har ett stort musikintresse. Vi har båda läst specialisering i musikdidaktik i vår utbildning och på så sätt kommit i kontakt med musik på ett nytt sätt, detta genom att dels få prova på olika sätt att använda sig av musik med barn, dels att planera och genomföra ett flertal musiksamlingar. De erfarenheter vi gjort under vår verksamhetsförlagda utbildning på olika förskolor har väckt frågor angående användandet av sång på förskolan. Vi undrar bland annat hur pedagogerna väljer sånger att sjunga med barnen. I läroplanen för förskolan, Lpfö 98, under rubriken "förskolans uppdrag", står följande: "I förskolans uppdrag ingår att såväl utveckla barns förmågor och barns eget kulturskapande som att överföra ett kulturarv - värden, traditioner och historia, språk och kunskaper - från en generation till nästa." (Lärarens handbok, sid 27). En annan fråga som väcktes var vilka önskemål barn har om sånger, samt hur mycket pedagogerna tänker på barnens intressen, och hur stor påverkan barnen tillåts ha i valet av sånger? Pedagogerna på våra VFU-platser använder sig mycket av de sånger som vi känner igen från tiden då vi själva gick i förskolan, detta är en utav anledningarna till att vi önskar att problematisera pedagogers val av sånger samt deras allmänna syn på barn och sång. På vilket sätt anpassas sångsituationerna till barnen? Ligger tonvikten på den traditionella barnvisereportoaren? I vilken utsträckning förekommer "moderna" barnsånger? Vi önskar finna svar på dessa frågor genom intervjuer med barn och pedagoger. Vi kommer också att använda material från våra intervjuresultat som en grund för vad som kommer att bli två egenkomponerade barnsånger där vi utgår från barnens intressen. Dessa sånger har vi tänkt att presentera för pedagoger så att de inspireras till att skriva egna sånger med barnen utefter barnens intressen och önskemål. Att ha sångerna inspelade gör att man enkelt kan visa dem för pedagoger på förskolan. Eftersom sångernas målgrupp är barn i åldrarna 3-5 år så kommer dess struktur vara kort och enkel, samt inneha en upprepande karaktär. En utav sångerna kommer även ha en redan känd melodi, fast med ny text.

Samtidigt som läroplanen för förskolan, Lpfö 98 framhåller att förskolan ska föra vidare vårt kulturarv, så säger den också att det är barnens behov och intressen som ska ligga till grund för den pedagogiska verksamheten. I målbeskrivningen till läroplanen för förskolan står som mål att varje barn ska utveckla sin förmåga att förmedla tankar, upplevelser och erfarenheter med bland annat sång och musik. För att detta mål ska kunna uppnås krävs att man förmår fånga barnens intresse som därmed främjar deras engagemang inom sång. Vi har erfarenhet av att den pedagogiska verksamheten inom musiken på våra VFU-förskolor till största del är inriktad mot en överföring av kulturarvet, och minimalt uppbyggt med utgångspunkt från de behov och intressen som vi har observerat finns hos barn.

1.2 Begreppsförklaring

Sång

I texten använder vi genomgående ordet *sång* när vi talar om musik på förskolan. Med ordet *sång* menar vi en enkel visa med fokus på både text och melodi. Vi använder alltså ordet *sång* som ett alternativ till ordet *visa* eftersom vi uppfattar att det är ett ord som man oftare använder sig av i verksamheten än ordet *visa*. Ordet *sång* har emellertid även en annan betydelse, nämligen att man använder rösten som ett instrument.

1.3 Syfte

Det övergripande syftet med detta examensarbete är att undersöka hur man utifrån barns förutsättningar och intresse kan skapa musik som fångar deras engagemang.

Vårt syfte med att genomföra intervjuer med barn var att undersöka vad de ville sjunga om. Detta för att vi sedan kunde använda barnens intressen som utgångspunkt när vi skrev våra sånger. Anledningen till att skriva två egna sånger är att vi vill de ska fungera som exempel på ett förslag vi har om att pedagoger och barn på förskolan kan skriva egna sånger utefter de intressen som finns hos barnen. I arbetet med text och musik till våra sånger har vi utgått från barnens intressen och anpassat det efter deras förutsättningar. Eftersom vi önskar att musiken ska vara lättillgänglig och lätt att lära sig kommer det utöver text och ackord finnas en inspelning på sångerna så att de blir lätta att lära sig. Vi vill att våra sånger ska vara tillgängliga och anpassade till alla verksamheter, oberoende av pedagogernas musikaliska förmåga. I en utav sångerna har vi valt att använda oss av en för barnen redan känd och omtyckt melodi, men med nyskriven text. Detta för att de pedagoger som inte besitter förmågan att komponera en egen melodi ändå ska kunna skapa nya sånger med barnen genom att skriva egna texter till melodier som redan finns. Fokus i vårt arbete ligger på det uttrycksmedel vi alla har nära till hands, nämligen rösten. Målet är alltså inte att pedagoger och barn ska lära sig spela instrument. Vi önskar är att vårt arbete ska främja ett opretentiöst musikutövande med hjälp av rösten.

1.4 Frågeställning

Vad har pedagogerna för syfte med att sjunga med barnen?

Hur sker valet av sånger?

Vad vill barnen sjunga om?

2. Teori och tidigare forskning

2.1 Barn och sång

Det har forskats en del kring barn och sång och enligt den tidigare forskning vi behandlat är sång mycket positivt för barns utveckling vad gäller bland annat språkutvecklingen. I Mats Uddholms bok *Pedagogen och den musikaliska människan* påvisas att sång är ett viktigt redskap för att träna såväl talförmågan som läsförståelsen, genom att sjunga mycket och ofta kan uttal förbättras och man kan förhindra och förminska problem med talspråket (Uddholm, 1993). I boken *Musiklust* av Elisabet Jernström och Siw Lindberg står det beskrivet att man genom att sjunga kan uttrycka känslor och att det är ett instrument som betyder mycket för människan, samt att det kan skapa en god stämning och sammanhållning i barngrupper (Jernström, Lindberg, 1995).

Ulf Jederlund förklarar i sin bok *Musik och språk. Ett vidgat perspektiv på barns språkutveckling* att de sånger som ett barn tidigast känner igen är de sånger som de personer närmast barnet sjunger, samt att ju mer barnet hör sångerna ju populärare blir de för barnet (Jederlund, 2002).

2.2 Barns spontana sång och musikskapande

Barns spontansång är något vi fått erfara en hel del under våra VFU-perioder och detta är något som barnen kan ta till i vilken situation som helst. Sundin menar att spontansång är viktigt på grund av två anledningar, dels eftersom det är ett sätt för barn att skapa en gemensam nämnare, dels för att det är ett viktigt socialt verktyg i samspel (Sundin, 1995).

Jederlund använder begreppet *den musiska människan* när han skriver om att barnet uttrycker sina upplevelser och gestaltar världen i musiskt skapande och lek. Han menar också att människan tränar sitt fantiserande när den leker. Den ryske utvecklingspsykologen Lev Vygotsky (1995) menar att musikskapande är en psykologisk funktion för att sammanlänka verklighet och fantasi. Han förklarar att all fantasi är inspirerad av verkligheten.

2.3 Barnmusik nu och då

Vi ska här presentera vad tidigare forskning säger om barnmusikens utveckling. Många gamla traditionella sånger är fortfarande populära och kommer antagligen vara en lång tid framöver. Men det kommer hela tiden nya sånger, framförallt från olika medier såsom tv, film och cd-skivor.

Enligt Sundin har barns musik ändrats mycket de senaste tjugo åren. Det är inte längre enbart traditionella sånger i stil med *Bä bä vita lamm*, *Blinka lilla stjärna* och *Ekorn satt i granen* som är viktiga, utan också sånger från bland annat tv-program och videofilmer. Dessa sånger hjälper till att skapa och utveckla barnens livsstil och stärker därmed deras identitet (Sundin, 1995).

Sundin förklarar också att det i början av 60-talet genomfördes en undersökning som handlade om vilka sånger barn kunde sjunga, och då visade det sig att *Bä bä vita lamm*, *Blinka lilla stjärna* och *Ekorn satt i granen* var de sånger som flest barn kunde. Alice Tegnér var den mest frekventa låtskribenten för sångerna som framkom, vilket enligt honom är förunderligt då dessa låtar räknas som svåra att sjunga. Han tror att förklaringen till detta är att musiköverföring sker mellan generationer, eftersom föräldrarna sjöng samma sånger när de var små. En senare omröstning som genomfördes på barnradion år 1988 visade att Alice Tegnér's sånger fortfarande var bland favoriterna, men att det även tillkommit ett flertal sånger från Astrid Lindgrens värld (Sundin, 1995). Astrid Lindgrens texter har fått genomslagkraft genom att de använts i olika medier såsom sångböcker, tv-serier och videofilmer (Paulsson, 2008). Lennart Hellsing och Knut Brodin

publicerade på 50-talet böcker som sedan även blev musik, ett projekt där de arbetade med att förnya barnsånger. Detta gjorde de genom att samla musik, rörelse och ord i ett, och flera anser att detta moderniserade barnmusiken (Sundin, 1995).

2.4 Kulturarv

Med detta begrepp tänker vi oss sånger som fått kulturellt fotfäste, och som anses vara av värde för kommande generationer. Sundin menar att man genom att föra vidare kulturarvet bland annat kan återskapa samhällets tidigare psykologiska, sociala och estetiska värderingar. Han förklarar att kulturarv ofta räknas som entydigt med tradition. Han menar dock att tradition ska separeras från kulturarvet och anser att traditionen istället innebär är ett sätt att ta del av kulturarvet och tillgodogöra sig den och sedan skapa en egen tolkning av detta (Sundin, 1995). I Uddholms bok behandlas begreppet kulturarv i samband med folkmusik. Det lyfts fram hur pedagoger skall ta till vara på kulturarvet och helst samla gamla som nya sånger och låta alla barn få lära sig äldre såväl som nyare material. I boken påvisas att genom att hålla kulturarvet levande ger man inblick i och skapar en ny gemenskap, detta gynnar inte minst barn som är uppvuxna med ett annat kulturarv (Uddholm, 1993).

Jederlund framhåller vikten av att låta barn med invandrarbakgrund få ta del av den svenska sångskatten. På så vis får de på ett lustfyllt sätt känslan av tillhörighet. Han förklarar att användandet av musiken som identifikationsobjekt är gemensamt för alla kulturer. Musiken används som någonting att spegla sig i och hålla kvar vid för att med hjälp av den stärka sin självkänsla (Jederlund, 2002).

2.5 Barnkultur

Barnkultur är benämningen på den kultur som skapas utifrån allt som omger barnen. Barnkulturen har betydelse för vilka sånger som intresserar barn och vad de finner meningsfullt att sjunga om. I boken *Blöjbarnsteve* skriver författaren Margareta Rönnberg om barnprogrammets påverkan på barn. Hon menar att musiken är en viktig faktor i hur man fångar barns uppmärksamhet, det läggs ner mycket tid på att skapa bland annat introlåtar som gör barn intresserade och som "fastnar" (Rönnberg, 2008). Paulsson (2008) förklarar att musiken som används i barnprogram är ofta besläktad med populärmusik.

Jederlund förklarar att i det i multietniska miljöer växer fram nya kulturer och identiteter som har sitt ursprung i valda delar av varje nationell kultur runtomkring. Att man väljer det som man tycker om i olika kulturer och avstår från det som känns fel.

2.6 Barnperspektivet

Barnperspektivet är ett synsätt som innebär att man försöker se saker ur barns perspektiv. I Eva Johanssons bok *Möten för lärande- pedagogisk verksamhet för det yngsta barnen i förskolan* framhålls vikten att se till och utgå från barnens intressen och önskemål. Hon förklarar att genom att se barnet som en meningsskapande människa att ta hänsyn till så anpassas verksamheten efter barnens intressen, erfarenheter och behov. Hon påvisar att man som pedagog utgår ifrån barnens perspektiv för att skaffa sig förståelse för hur barn upplever saker och för att försöka se hur de uppfattar sin omvärld (Johansson, 2003).

Det är viktigt att förstå vilka goda förutsättningar barn har för att lära sig ny musik. De lär sig nya sånger genom att lyssna och memorera och sedan upprepa såväl melodier som texter. Barns uppskattning av repetition av bland annat sånger är ett sätt för dem att bearbeta och genomarbeta

material, men det hjälper även till att utöka barns omfång och öka deras referensram (Paulsson, 2008).

2.7 Musik i förskolan

Hur musik används i förskolan och med vilket syfte pedagogerna använder det är ett utav de områden vi valt att utforska med detta arbete.

Mallo Vesterlund förklarar i sin bok *Musikspråka i förskolan* att processen ska styras utifrån barngruppen och att man som pedagog måste vara öppen för nya idéer när man musicerar med barnen. Hon framhåller vikten av att ta till vara på barnens fantasi och utveckla musiken med utgångspunkt i deras idéer. Barnens deltagande måste få utgå ifrån deras egna förutsättningar, hon menar att ”*man lär sig när man har roligt*” (Vesterlund, 2003, sid 19). Pedagoger måste hela tiden hitta nya metoder, allt behöver inte vara färdigt i förväg. Enligt Vesterlund är sångsituationer på förskolan rutinbundna och man vågar sällan utforska något nytt. Det är därför viktigt att man hittar ett eget sätt att arbeta med att utveckla musiken med barnen på förskolan. Hon poängterar att de som arbetar på förskolan har chans att påverka nya generationer av barn. Enligt henne måste man som pedagog ha förmågan att anpassa sig och forma musikverksamheten efter vad som är viktigast för den aktuella barngruppen. Man ska lyssna på barnen och vad som är just deras behov, samt ta hänsyn till olikheter och åsikter. Vesterlund betonar att det viktiga med att musicera med barnen är den gemensamma glädjen som det resulterar i (Vesterlund, 2003).

Jederlund menar att i musiken kan barn med olika ursprung och förutsättningar utvecklas tillsammans och ha roligt. Han påpekar att man i många sammanhang ser på musik som en produkt som kan värderas som bra eller dålig musik. Han menar att man istället bör betrakta musik som något som har sociala och personliga aspekter. Gör man inte det så ser man inte alla musikens möjligheter. Detta resulterar i att många barn går miste om möjligheten att i livet aktivt använda sig utav musik. Om man använder musiken som ett redskap för att personligt uttrycka känslor i en gemenskap, så kan musiken främja social och personlig utveckling på ett lustfyllt sätt. Han använder begreppet ”individualiserad pedagogik” och påvisar att förskolan ska vara öppen för varje barns personliga behov (Jederlund, 2002). Den brittiske filosofen Louis Arnaud Reid menar att det utöver tanken krävs motivation och känslomässig beröring för att vinna kunskap (Jederlund, 2002).

Jederlund förklarar att barn formulerar sina upplevelser med sina olika språkliga uttrycksformer. Vuxna måste aktivt lyssna och språka med dem, annars försvinner barnens intresse för att uttrycka sig. Ett barn som har svårt med språkinläringen, till exempel på grund av invandrarbakgrund får en identitet som präglas av detta. Det kan resultera i att barnet kommunicerar mindre och mindre. Då kan lustfylld utveckling inom musikspråket påverka utvecklingen av talspråket genom att efterhand skapa en positiv kommunikativ identitet hos barnet (Jederlund, 2002). Den engelske filosofen och konstvetaren Herbert Read beskriver i boken ”*Education through art*” (1943) att begreppet konstuppfostran, som innefattar den musikaliska utvecklingen, omfattar alla sätt att uttrycka det egna jaget (Jederlund, 2002).

Vikten av att uppmärksamma barnens repertoar framhåller Jederlund genom att förklara att det är kul och skönt för barnen att få dela med sig av sitt egna kulturarv. På detta sätt kan man dessutom som pedagog få ett rikt utbud av sånger att använda i verksamheten. Han menar också att ett barn måste uppleva meningsfullhet för att vilja musicera och delta i musikaliska aktiviteter. Han förklarar att barn känner av om en sångsituation är slentrianmässig eller om den är grundad på ett engagemang från den som håller i den. Han påpekar att processen är minst lika viktig som resultatet och att man som pedagog kan skapa egen enkel musik tillsammans med barnen. Ett sådant

arbetssätt kan hjälpa barnen att forma sitt egna berättande. Det ska vara lustfyllt att uttrycka sig, man måste visa hänsyn till varandra och förstå att musik handlar om personliga uttryck. Det ska inte finnas något rätt eller fel i barns sätt att uttrycka sig musikaliskt (Jederlund, 2002).

3. Design

3.1 Metod och material

I vår undersökning valde vi att intervjua barn och personal på en förskola, samt en representant från ett bok och musikförlag som arbetar inriktat mot barn.

Vi delade upp arbetet med intervjuerna så att Susanna genomförde intervjuerna med barn och personal och Gunhild gjorde intervjun med bok och musikförlaget. Med hjälp utav barnintervjuerna ville vi främst ta reda på vad barn vill sjunga om samt huruvida de får chans att sjunga om detta på förskolan. De svar vi fick på frågan om vad barnen önskar att sjunga om använde vi sedan som utgångspunkt när vi komponerade våra egna sånger. Intervjuerna med personalen tänkte vi framför allt använda till att ta reda på hur de väljer sångerna de ska använda i verksamheten och vad de har för syfte med sång-situationerna. Genom att intervjua en representant från ett bok och musikförlag ville vi få insikt i hur någon med erfarenhet av musikskapande inom barnmusik arbetar.

Vi genomförde intervjuer av respondentkaraktär. En sådan intervjuform kännetecknas av att vi söker efter intervjuobjektens egna åsikter ”Vid en *respondentundersökning* är det svarspersonerna själva och deras egna tankar som är studieobjektet” (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Wägnerud, 2007, sid 258) Vi bestämde oss för att Susanna skulle intervjua barn och personal på en förskoleavdelning där hon haft den största delen av sin verksamhetsförlagda utbildning under tiden på lärarprogrammet, och därav skapat förtroende hos såväl personal, barn och föräldrar. Detta underlättade planeringen av intervjuerna samt insamlingen av intyg från vårdnadshavarna. Avdelningen har åldrarna 3-5 år och arbetar integrerande med specialpedagogik, varpå de använder sig mycket av tecken som stöd i kommunikationen samt motorikövningar för kroppen. Detta avspeglas i deras sångverksamhet då de sjunger mycket teckensånger och rörelsesånger med barnen.

Susanna genomförde fyra intervjuer med barn (se bilaga). Joakim 5 år som är född och uppväxt i Sverige men har föräldrar med invandrarbakgrund, Adrian 5 år, Felicia 3 år och Max 3 år som alla har svenska föräldrar och är födda och uppväxta i Sverige. Hon genomförde tre intervjuer med förskolepersonal. Elisabeth som är barnskötare och har arbetat inom förskolan i 26,5 år, Maria som också är barnskötare och har arbetat inom förskolan i ungefär 10 år och Cecilia som är förskollärare har arbetat inom förskolan i 27 år. Alla intervjuerna med barn och personal genomfördes på en och samma förskoleavdelning. Susanna gjorde ljudupptagningar på varje intervju för att slippa anteckna medan hon samtalade med personerna. På så sätt kunde hon vara helt koncentrerad på samtalen. Hon kunde sedan i efterhand lyssna på de inspelade intervjuerna och skriva ner vad som sades. Gunhild genomförde intervjun med representanten från bok och musikförlaget via e-post.

De utdrag ur barnintervjuerna vi redovisar i texten är uppdelade i förkortningarna I för intervjuare, M för Max och A för Adrian. Trots att vi delade upp intervjuerna mellan oss, har vi valt att använda oss av ordet ”vi” när vi redovisar intervjusituationerna. Detta gör vi eftersom vi planerat och utformat intervjufrågorna tillsammans, och tycker därför att det ser bättre ut i texten och låter mer rättvist för vårt arbetssätt att använda ”vi” istället för våra egna namn i texten. Eftersom Susanna utförde de flesta intervjuerna så hade hennes namn ett flertal gånger blivit upprepat i texten. Vi anser att det då hade funnits risk för att som läsare glömma av att vi utformat intervjuerna tillsammans.

När vi komponerade två egna barnsånger gick vi tillväga på följande sätt:

Vi började med att lyssna på inspelningar av de sånger som barnen förklarade att de helst ville sjunga. Detta gjorde vi för att få en uppfattning om vad det är för typ av melodier som tilltalar dem. På så sätt fick vi också insikt i hur de populära barnsångerna är uppbyggda. Detta använde vi som inspiration när vi bestämde antalet verser och refränger. Vi fick också inspiration och förslag på hur man kan formulera och bygga upp handlingen i sångerna.

Vi bestämde oss för att lägga båda sångerna i tonarten D-dur eftersom det är en snäll tonart för barns röstläge. Vi valde att i den ena sången använda oss av en redan befintlig melodi som vi utifrån barnintervjuerna och litteraturstudierna förstått är populär hos barn, och sedan lägga till en egen text. Detta gjorde vi eftersom vi vill att alla som arbetar inom förskolan ska ha möjlighet att kunna skriva egna sånger, oavsett deras musikaliska förmåga. Den andra sången skrev vi både egen melodi och text på. När vi skrev sångmelodin till den egna sången anpassade vi valet av toner efter barns röstomfång. Vi var särskilt noga med att inte välja för låga toner.

Arbetsprocessen med sångerna gick till så att vi började med att utefter temat leksaker skriva en ny text till melodin ”Lilla snigel”, den nya versionen fick namnet ”Livet för en leksak”. Sedan skrev vi ett utkast på en text med temat robotar till den sång som vi själva skulle komponera. Vi började arbetet med att komponera musiken till den egna sången med att välja tonart och några enkla ackord. Efter det tog vi ut ett komp på gitarr och började testa olika sångmelodier till det. När vi kom fram till en bra melodi gjorde vi ändringar i texten för att anpassa den till melodin. Den egna sången döpte vi till ”Robot Rut”. Båda sångerna bygger på repetition eftersom det är något vi upplever som populärt inom barnmusik. Vi spelade in sångerna med hjälp utav inspelningsprogram på dator. Eftersom dessa inspelningar endast ska fungera som ett verktyg för att visa vad man som personal inom förskoleverksamheten kan åstadkomma inom komposition, så valde vi att spela och sjunga in sångerna i tonarter som passar våra egna röster. På grund av våra otränade röster var detta en förutsättning för att som solosångare kunna dokumentera sångmelodin på bästa sätt. När man spelar och sjunger med barn måste man dock utgå från deras röstomfång i valet av tonart och helt enkelt som vuxen rätta sig efter det. Då spelar det ingen roll hur den vuxnes röst låter eftersom det är barnens förutsättningar som ska vara i fokus. I de bilagor som följer med denna uppsats finns text, ackord och noter i den rätta och ”barnvänliga” tonarten D-dur.

3.2 Avgränsningar

Vi valde att begränsa oss till målgruppen 3-5 år eftersom det är denna åldersgrupp vi har mest erfarenheter av att arbeta med. På grund av tidsbegränsning genomförde vi endast fyra intervjuer med barn och tre med personal. Intervjun med musikförlaget gjorde Gunhild via e-post eftersom det visade sig vara det mest effektiva alternativet. På grund av att det är ett omfattande arbete att skriva både musik och text och sedan spela in så har vi valt att begränsa oss till att skriva två sånger. Vi tänkte på brukarvänligheten i förskolan när vi spelade in sångerna. Vi har nämligen valt att endast använda oss av gitarrkomp och sång eftersom detta ska spegla vad som i regel är tillgängligt när man sjunger med en barngrupp. Den information om barns intressen vi fick från intervjuerna lät fungera som inspiration till arbetet med att skriva texten till sångerna. Vi har dock tänkt att det ska fungera något annorlunda när man som pedagog skriver sånger, eftersom detta ska ske tillsammans med barnen. Pedagogerna för då öppna samtal med barngrupper och låter barnen vara aktiva deltagare i skrivprocessen.

3.3 Etiska hänsynstaganden

Vi har valt att anonymisera intervjupersonernas namn av hänsyn till deras integritet och väljer att inte benämna musikförlaget med namn, för att inte uppmärksamma kommersiella intressen.

3.4 Validitet och reliabilitet

Validitet kan definieras på olika sätt, men vi använder oss av validitet som "överensstämmelse mellan teoretisk definition och operationell indikator" (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Wägnerud, 2007 sid 63). Det är denna som även kallas för begreppsvaliditet (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Wägnerud, 2007). Innan undersökningen misstänkte vi att personal inom förskoleverksamheten ofta väljer sånger utifrån gammal vana snarare än att det finns ett syfte att låta alla barn, utefter deras intressen, få möjlighet att uttrycka känslor och erfarenheter i sång. Efter att ha utfört intervjuer med barn och personal på en förskoleavdelning fick vi en bild utav hur sångverksamheten ser ut på just den avdelningen. Precis som vi misstänkte visade det sig att personalen i stor utsträckning väljer att använda sig av gamla traditionella sånger i verksamheten. Detta trots att det genom intervjuer med två femåringar på avdelningen visade sig att det hos dem finns intresse för att sjunga om helt andra saker. Eftersom vi tycker att det är av stor vikt att alla barn ska känna att det är lustfyllt att uttrycka sig i sång, har vi som förslag att personal tillsammans med barn kan hitta på egna sånger utefter de olika intressen som finns i en barngrupp. Sedan använder man dessa nya sånger parallellt med de traditionella sångerna. Det är genom hög begreppsvaliditet och hög reliabilitet vi kan finna resultatvaliditet (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Wägnerud, 2007). Det handlar om att diskutera huruvida undersökningarna innehåller systematiska eller slumpmässiga fel, ju mindre av dessa fel, ju större är möjligheten att inneha en resultatvaliditet (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Wägnerud, 2007). Vår uppsats är av en sådan karaktär att den är genomförd på en och samma förskola, där vi intervjuat såväl barnskötare som förskollärare, och den räknas därför inte inneha ett allmänt vetenskapligt resultat som kan användas till vidare forskning. På grund av tidsåtgången har vårt fokus varit att visa hur det kan se ut på en enskild förskola. Resultaten är däremot intressanta för att få en inblick i hur personalen på en enskild förskola arbetar med musik med barn, och hur barnen upplever detta. Att undersökningen är genomförd på en och samma förskola är en svaghet, men troligen skulle samma resultat kunna återfinnas om man genomförde en större undersökning på flera förskolor, dock är detta inget vi kan konstatera eftersom detta ej genomförts. Vi tror därför att undersökningen är av ett mera lokalt intresse, och att den med fördel kan visas till personalen på denna förskola så att de sedan kan diskutera och problematisera sitt arbetssätt.

Vi önskar att problematisera metoden som innebär att intervjua barn, det är en process som enligt oss är svårhanterlig. Vi upplevde att barnen hade svårt för att svara allmänt och övergripande på frågorna. Ofta upprepades korta svar utan vidare utveckling eller eftertanke. Eftersom vi inte arbetar och träffar barnen på denna förskola varje dag, anser vi själva att vi i mindre utsträckning än vad pedagogerna och barnskötarna på avdelningen kan tolka barnens frågor. Vi har på samma sätt även svårare att ställa frågor på ett sätt som ger barnen möjlighet att utveckla sina åsikter utifrån egna förmågor, eftersom vi inte känner till alla barnens eventuella styrkor eller svagheter vad gäller bland annat språket.

4. Resultat

Vi ska nu redogöra för resultatet av vår intervjuundersökning. Vi gör detta utifrån följande teman: Sång på förskolan, valet av sånger till sångsamlingarna, personalens tankar kring barns intressen, sångerna på förskolan enligt barnen och personalen, sånger barnen tycker om att sjunga, vad barnen vill att sånger ska handla om, de positiva sångupplevelsernas inverkan på barn, samt musikförlagets syn på barnmusik.

4.1 Sång på förskolan

Vi kom fram till att musik framför allt betyder glädje för samtliga av den personal som deltog i undersökningen. Elisabeth tillägger att det inte finns något rätt eller fel när man sjunger tillsammans. Personalen förklarar att sång på förskolan sker i form av både planerade samlingar och spontansång. De berättar att de har gemensam sångsamling med alla avdelningar på tisdagar samt egna mindre samlingar med sång. De sjunger också en kort sång varje dag innan maten. Cecilia menar att de spontansjunger jättemycket med barnen, -”ofta när vi är ute och går, då trallar vi och sjunger om allt möjligt”. Personalen beskriver förberedelserna inför en planerad sångsamling med att den av dem som håller i samlingen väljer ut några sånger som hon tycker passar barngruppen och sedan övar på sångerna innan hon sjunger dem med barnen så att hon ska känna sig säker på dem. Cecilia berättar att när hon håller i en sångsamling så använder hon ibland sångkort som en pedagog på förskolan har gjort. Det är kort med bilder på, och bakom varje bild finns en sång som barnen kan och som handlar om motivet på bilden. Alla barn får då välja var sitt kort och så sjunger man de sångerna. Hon låter också de som vill få sjunga sin önskesång. Personalen är överens om att ett stort syfte med att sjunga tillsammans på förskolan är att man ska ha roligt och känna gemenskap. Elisabeth poängterar att -”det ska vara ett lättsamt forum”. Enligt Cecilia är ett annat syfte med sången på förskolan också att man kan sjunga om svåra ämnen. Hon menar att man kan använda sång och musik till allting, både när det gäller bearbetning av problem och i lek. Maria förklarar att hon tycker att ett syfte också är -”att barnen lär sig många sångtexter, melodier och rytmer”.

Angående huruvida personalen fortbildar sig i barnmusik fick vi fram att Elisabeth alltid har uppdaterat sig inom musik eftersom hon har ett brinnande intresse för det. Hon hade förmånen att få gå en kurs för 16 år sedan som hette ”barn och musik” på högskolan i Halmstad. Hon håller sig uppdaterad inom både nya och gamla sånger, -”Jag värnar väldigt mycket om vår kulturskatt, för att jag vill att det kommer fram, blandat med dom nya.” Cecilia berättar att hon har fortbildat sig själv inom barnmusik genom att när hon läste till förskollärare, med examen 2001, läste en tillvalskurs i rytmik och musik. Sedan har hon gått två kurser på sinnescentret Eldorado i Göteborg som heter ”musik för barn i tidig utvecklingsnivå” och ”musik som kommunikation”. Maria uppdaterar och fortbildar sig själv genom att hon försöker snappa upp om hon hör något nytt och spännande. Genom frågan på vilket sätt personalen får möjlighet att lära sig nya sånger visade det sig att det ligger på deras egna ansvar att söka upp sådant. Att de tar initiativ till det själva. Detta kan ske genom att de till exempel lyssnar på varandra samt på ny personal som börjar och som kan något nytt, eller att de köper en cd med nya sånger som de kan lära sig.

4.2 Valet av sånger till sångsamlingarna

Elisabeth, Cecilia och Maria väljer sånger beroende på vad de ska ha för samling. Ibland har de temasamlingar, då behandlar man ett visst tema under samlingen. Exempel på sådana teman kan vara, jul, påsk, väder och bondgården. När de ska ha en temsamling så letar de upp roliga sånger som passar till det aktuella temat. Om en samling ska ha till exempel tema bondgården, så finns det mängder av sånger om djur och annat som de kan använda. Till övriga samlingar berättar Cecilia att

hon för det mesta väljer sånger med tecken i för att öva på teckensång. Men också roliga sånger som hon helt enkelt vet är enkla och roliga och där barnen får röra på sig och sjunga samtidigt. Maria tycker att det är viktigt att man väljer de sånger som man märkt att barnen tycker är roliga när man håller i en sångsamling. -"Jag låter barnen få önska sånger eftersom jag tycker att det är bra att välja sånger utefter barnens önskemål".

Personalen förklarar att spontansången på avdelningen är väldigt mycket styrt av barnen. Om barnen börjar sjunga spontant så hakar personalen på och sjunger med. Det finns också utrymme för barnen att önska sånger i de planerade sångsituationerna, och då sjunger dom det som barnen önskar. Dock har barnen nästan ingen påverkan alls när det gäller den gemensamma sångsamlingen med alla avdelningarna eftersom det är svårt att ha spontana önskemål då. Personalen menar att det trots det ändå är anpassat till vad barnen behöver.

4.3 Personalens tankar kring barns intressen

Vad gäller personalens uppfattning om vilka sånger som är aktuella och populära hos barnen fick vi fram att de uppfattar det som att det mest är Astrid Lindgrens sånger, och om det har kommit någon speciellt rolig ny sång. Elisabeth förklarar att om barnen sitter själva och tittar i böcker så fastnar de ofta för sångerna om *Pippi*, *Emil* och liknande, kanske för att dom känner igen figurerna och att det är sånger som de kan. Hon uppfattar det som att favoriten i höst har varit "*Olle Bolle på berget*", det var en rolig sång som hon hittade i en bok och började sjunga. Maria tycker sig ha märkt att barnens favoritsånger är många av de sånger som används på förskolan. Även egna sånger hemifrån ibland. Cecilia har uppfattningen av att barnen gillar sånger med fart och fläkt i. I likhet med Elisabeth och Maria tror hon att barnen vill sjunga de sånger som de är vana vid att sjunga och som de känner till. Hon tillägger att det är vanligt att om ett barn väljer till exempel sången om *Pippi Långstrump* så hakar nästa barn på och väljer samma sång, att det blir en "dominoeffekt". Cecilia säger också att hon inte tror att barns intresse för sånger är så beroende av mode och influenser, utan att det ofta är de gamla vanliga hederliga sångerna som de är intresserade av. Hon menar att dessa sånger, till exempel *Ekorren satt i granen*, fungerar lika bra nu som för tjugo år sedan. Hon tror att det är dessa sånger som föräldrarna kan och därmed sjunger med barnen.

På frågan om ifall personalen använder sig utav kunskapen om barnens intressen i valet av sånger, svarar både Elisabeth och Maria att de gör det. Maria framhåller även att om barnen kommer med förslag på nya sånger som de brukar sjunga hemma så försöker hon att ta till vara på det och prova att sjunga den på förskolan. -"Till exempel hade en pojke med hörselnedsättning med en teckensång hemifrån en gång och då provade vi att sjunga den". Cecilias svar på samma fråga är däremot -"Inte så mycket nu faktiskt. Men jag har gjort det förr när jag jobbade på en annan förskola, då sjöng vi lite schlager och svensktoppen-låtar, det var faktiskt jätteroligt!" Hon tillägger -"Men det gör vi inte här, här sjunger vi traditionella barnvisor mest".

4.4 Sångerna på förskolan enligt barnen och personalen

Vi frågade barnen vad de brukar sjunga för sånger på förskolan. Adrian kunde inte komma på något just då, hans svar blev "jag vet inte", men frågan upprepades senare, efter att han uppgivit att hans favoritlåt är *Kalles klätterträd*, som är en introlåt till ett barnprogram med samma namn från 1970-talet. Vi frågade då om de sjungit den sången på förskolan, varpå Adrian berättade att han tog med texten till förskolan en gång och att de sjungit den tillsammans där. Joakim svarade inte alls utan var tyst på denna fråga. Felicia däremot svarade *Sankta Lucia*, *Herr gurka* och *Vi komma- vi komma från pepparkakeland*, hon menade alltså att det är de sånger som enligt oss är de traditionella sångerna med kulturarv i sig, som behandlas på förskolan. Max berättade att det däremot är Astrid Lindgrens karaktärer *Pippi* och *Emil*, samt den tecknade björnen *Bamse* som sångerna handlar om

på förskolan.

Elisabeth menar att det främst är de gamla sångerna av Alice Tegnér och liknande såsom *Ekorrn satt i granen*, *Bä bä vita lam* och *Blinka lilla stjärna* som de sjunger på förskolan. Men även sådant som barnen önskar sig. Cecilia däremot tycker inte att de sjunger så mycket gamla klassiker längre. Hon menar att de sjunger mycket teckensånger, bland annat en som heter *Den lilla gröna grodan*. Samt rörelsesånger som får barnen att öva motorik. Maria upplever det som att de brukar sjunga dels alla klassiska sånger, såsom *Imse vimse spindel* och liknande, dels nyare sånger som *Olle Bolle på berget* och dels många rörelsesånger.

4.5 Sånger barnen tycker om att sjunga

Joakim svarade att han ville sjunga om en karaktär från tv som heter *Spartacus*, som vi har förstått är en hjälte av något slag. Som vi tidigare nämnde, ville Adrian helst sjunga introlåten till barnprogrammet *Kalles klätterträd*. Max ville helst sjunga om *Pippi*, *Emil* och *Bamse*, alltså vill han sjunga samma sånger som han tidigare berättat om att de sjunger på förskolan, och han berättade även att det är samma sånger som han sjunger hemma. Felicia däremot tycker om *Imse vimse spindel*, *I ett hus vid skogens slut*, *Lilla snigel*, *Herr gurka*, *Sankta Lucia* och *Krokodilen i bilen*.

4.6 Vad barnen vill att sånger ska handla om

Vi fick fram att om Felicia själv fick bestämma så vill hon sjunga de sångerna som hon känner till och brukar sjunga. Hon fokuserade på i vilken ordning hon skulle sjunga vilka sånger. Vi formulerade om frågan för att höra om hon skulle vilja sjunga om exempelvis familjen, kompisar eller tv-program, men då repeterade hon istället att hon vill sjunga *Sankta Lucia*. Max vill helst sjunga om *Emil*, *Bamse* och *Pippi* om han får välja något att sjunga om. Adrian vill att sånger ska handla om karaktären *Kalle* från tv-programmet *Kalles klätterträd*. Om Joakim fick välja innehållet i sånger skulle de handla om leksaker, robotar, *Kalle Anka*, *Långben* och hjälten *Spartacus* från tv.

4.7 De positiva sångupplevelsernas inverkan på barn

Vi frågade barnen hur de känner när de sjunger någon sång de tyckte om. Här följer ett samtal med Max:

I: Hur känner du dig när du sjunger en sång som du tycker om?

M: Pippi

I: Hur känner du dig då?

M: Bra

I: Känner du dig ledsen, glad?

M: GLAD!

Efter att intervjuaren fått hjälpa Max att förstå frågan genom att ge honom några exempel så svarar han att han blir glad när han får sjunga om *Pippi*. När Joakim får frågan om hur han känner sig när han sjunger en sång han tycker om, svarar han inte. Felicia berättar att hon känner sig glad när hon får sjunga en sång hon tycker om. Adrian däremot visar med gester hur han känner, och med dessa utstrålade han glädje.

I: Hur känner du dig när du sjunger nått som du tycker om, nån sång som du tycker om?

A:sådär

I:sådär, känner du dig glad--eller?

A: JA !

4.8 Musikförlagets syn på barnmusik

I den intervju vi genomförde med representanten från bok och musikförlaget, berättade hon och gav oss en inblick i hur de arbetar med att planera, skapa och distribuera sångböcker. När förlaget skapar och väljer låtar till sångböcker tänker de på att underlätta för pedagogen genom att se till så att materialet inte innehåller för svåra ackord, samt genom att skriva ut ackorden på varje vers. Materialet härstammar oftast från flera års undervisning, men vad gäller nyskrivet material testas musiken ibland när den spelas in, sedan kan sångerna anpassas efter barnens möjligheter. Förlaget tänker även på barnens förutsättningar när det gäller anpassningen och utformning av låtar "Är det för mindre barn bör texten vara enkel och tonomfånget på kanske 5-6 toner".

Förlaget har gett ut kända barnsångsböcker, som vi har sett på flera förskolor vi varit på under våra VFU-perioder. En bok innehåller till exempel en hel del sånger av det vi kallar kulturarvet, som intervjupersonen omnämner som visskatt. Boken innehåller melodier av bland andra Alice Tegnér, Felix Körling, men även nyare sånger skrivna av bland andra Tomas och Jujja Wieslander. Respondenten påpekar hur viktigt det är att ta tillvara på såväl de gamla som nya sångerna "För att skapa/uppfinna något helt nytt krävs kunskap och tidigare generationers samlade erfarenheter. Detta gäller ju inom alla ämnesområden – inte bara musik."

5. Diskussion och slutsats

5.1 Diskussion

Vi kommer här föra en diskussion kring de resultat vi fått av intervjuundersökningen i relation till våra egna tankar, med stöd i de teorier och den tidigare forskning vi behandlat. Vi kommer också reflektera kring vårt arbete med att komponera två egna barnsånger.

5.1.1 Sång på förskolan

Enligt personalen vi intervjuade förekommer det mycket sång på deras avdelning, såväl spontansång som sång inför varje lunch. Sundin (1995) förklarar att spontansång är ett viktigt sätt för barn i förskolan att kommunicera med varandra, och enligt våra intervjuer med personalen är det ett vanligt förekommande kommunikationssätt. Spontansång är något som personalen på denna förskola tar till vara på och lyfter fram som något positivt. Genom hur de i våra intervjuer erinrade situationer då spontansång förekommit, kan man förstå att de vid dessa tillfällen har samspelat med barnen. Sundin (1995) menar att spontansång dels är ett sätt för barn att skapa en gemensam nämnare, dels ett viktigt socialt verktyg i samspel. Personalen lyfte fram hur spontansång oftast är initierad av barnen, men att de då hakar på och sjunger med. Att som pedagog ta tillvara på barns intressen är något vi anser vara en viktig del av verksamheten. Vikten av detta framhålls också i läroplanen för förskolan, Lpfö 98, där det påvisas att barnens intressen bör ligga till grund för den pedagogiska miljön. Med stöd i Sundins teori om spontansång drar vi slutsatsen att om barn tillåts spontansjunga och pedagoger är medhjälpare främjar det utvecklingen av barnens kommunikationsförmåga, och det kan även stärka deras självkänsla, vilket är viktigt enligt riktlinjerna för förskolan som står angivna i läroplanen, Lpfö 98. Personalen menar att spontansång huvudsakligen sker i den fria leken och sällan på sångsamlingar. De tror att detta beror på att sångsamlingarna är planerade i förväg och därför oftast följer en bestämd struktur.

5.1.2 Valet av sånger till sångsamlingarna

Vi anser att man som pedagog bör uppsöka och uppleva musik för att skaffa sig en bra repertoar av sånger. Det kan därför vara en god idé att fortbilda sig inom detta fält. Musik är inget obligatoriskt ämne inom förskollärautbildningen, detta ställer vi oss kritiska till. Det gör även Sundin (1995) som anser att musikämnet är av stort värde för verksamheten. Elisabeth gick en kurs i musikdidaktik för 16 år sedan och har ett stort musikintresse privat som gör att hon gillar att uppdatera sig inom musikens värld. Cecilia har också läst en kurs under sin utbildning som innefattade rytmik och musik, men även två andra kurser i musikdidaktik mot tidigare åldrar. Maria brukar fortbilda sig inom musik genom att lyssna på musik och när något fångar hennes intresse tillämpar hon gärna detta i verksamheten. Nya sånger måste varje person själv initiera och uppsöka. En utav respondenterna lyfte i intervjuerna fram hur annan personal kan vara en tillgång för ny musikinlärning. Ett annat sätt de lär sig ny musik på är genom att köpa cd-skivor med nya barnsånger. Uddholm (1993) berättar att pedagoger inte skall låsa fast sig och ställa för höga krav på sig själv vad gäller musikskapande med barn. Med hjälp utav cd-skivor kan man visa musik som man själv kanske inte behärskar att spela på något instrument. I läroplanen för förskolan, Lpfö 98 står angivet att ”de behov och intressen som barnen själva på olika sätt ger uttryck för bör ligga till grund för utformningen av miljön och planeringen av den pedagogiska verksamheten.” (Läroplanens handbok, sid 32). Detta anser vi vara av högsta vikt för att alla barn ska få möjlighet att skaffa sig ett intresse för att uttrycka sig i sång. Att ha ett intresse för det man sjunger om är en förutsättning för att man ska kunna utvecklas inom området eftersom ”*man lär sig när man har roligt*” (Vesterlund, 2003, sid 19). Elisabeth berättade att personalen lyssnar på barnens förslag när de har önskemål om sånger de vill sjunga. Men hon lyfte även fram att det inte finns en lika stor

öppenhet för barns förslag under de gemensamma sångsamlingarna med alla avdelningarna, eftersom innehållet då har en mer övergripande struktur. Personalen har vid dessa tillfällen barnen som målgrupp, men det är inte barnen som väljer sångerna. Vesterlund (2003) anser att barnens deltagande måste få utgå ifrån deras egna förutsättningar och att pedagoger hela tiden måste hitta nya metoder, allt behöver inte vara färdigt i förväg. Hon menar att sångsituationer på förskolan är rutinbundna och att pedagoger sällan utforskar något nytt. Cecilia förklarar att när hon håller i en sångsamling på avdelningen så låter hon de barn som vill sjunga sin favoritsång få möjlighet till detta. Maria anser att det är viktigt att uppmärksamma barns reaktioner på olika sånger för att sedan kunna välja de sånger som barnen uppskattar mest. Hon vill att barnen ska kunna påverka vilka sånger som sjungs på samlingarna.

5.1.3 Personalens tankar kring barns intressen

Personalens tankar skiljde sig om vad de uppfattar som populärt och aktuellt för barnen. Bland annat sånger från Astrid Lindgrens karaktärer, men även att sången *Olle Bolle på berget* har varit populär hos barnen. Den intervjuade personalen verkar anse att det finns en koppling mellan vilka sånger som ligger i barnens intressen och de sånger som sjungs på förskolan. Cecilia förklarade att det ofta är så att om ett barn vill sjunga en speciell sång, så vill även fler barn sjunga just denna sång, att det blir en ”domineffekt”, alltså en kedjereaktion. Barnen på förskolan tar ibland med sig egna sånger och personalen tar då till vara på detta tillfälle för att lära sig nya sånger. Vi hävdar att anledningen till att barnen tar med sig egna sånger hemifrån är för att de upplever det som tillfredsställande att få dela med sig av sin egna värld, och att man därmed som pedagog skall ta tillvara på dessa tillfällen. Som stöd för detta påstående har vi Jederlund (2002) som menar att det är viktigt att uppmärksamma barnens repertoar eftersom det är kul och skönt för barn att få dela med sig av sitt egna kulturarv. Han påvisar att man som pedagog på detta sätt kan få ett rikt utbud av sånger att använda i verksamheten. Både Elisabeth och Maria menar att de använder sig av kunskapen om barnens intressen i valet av sånger till verksamheten. Utifrån detta påstående skulle man vilja anta att personalen arbetar aktivt i att försöka ta reda på varje barns individuella intresse inom sång, samt att alla barn på avdelningen med hjälp utav personalen uppmuntras till att sjunga om precis det som de önskar att sjunga om. Vi tror dock inte att verkligheten ser ut så, eftersom de svar vi fick om vad Joakim 5 år önskade att sjunga om inte alls stämmer överens med varken det barnen eller personalen uppger att de sjunger på förskolan. Cecilia menar att det är sånger med fart och fläkt i och speciellt *Pippi Långstrump* som barnen vill sjunga om. Hon förklarade i sin intervju att hon inte tror att barns val av sånger är så beroende av mode och influenser. Att det oftast är de gamla traditionella sångerna som är populärast. Dessa antaganden blir intressanta i relation till vad Joakim 5 år svarade på frågan om vad han vill sjunga om. Han svarade nämligen enbart med leksaker, robotar och karaktärer från mediekulturen, ingen alls utav de traditionella svenska sångerna. Frågan som väcks hos oss är om personalen verkligen undersöker och kartlägger alla barns intressen? Vikten av att se till varje barns individuella behov betonas i läroplanen för förskolan, Lpfö 98, där det står angivet som förskolans uppdrag att ta hänsyn till att barn lever i olika livsmiljöer och att det är med hjälp utav deras egna erfarenheter som de försöker skapa sammanhang och mening. Med stöd i Eva Johanssons teori om barnperspektivet (Johansson, 2003) hävdar vi att om den skapande verksamheten utgår från barnens intressen blir de mer engagerade och får lättare att lära och utvecklas inom området. Den brittiske filosofen Louis Arnaud Reid påvisar att det utöver tanken krävs motivation och känslomässig beröring för att vinna kunskap (Jederlund, 2002).

När Cecilia fick frågan om huruvida hon använde sig av kunskapen om vad som är aktuellt och populärt hos barnen i valet av sånger, svarade hon att de inte gör det så mycket i nuläget. Men att

hon gjorde det förut, när hon arbetade på en annan förskola, att de då sjöng sånger från mediekulturen i form av schlager och svensktoppen-hits och att hon tyckte det var jätteroligt. Men att de nu mest sjunger traditionella barnsånger. Vi reagerade på när Cecilia förklarade att det arbets sättet inom sång som de hade på den förra förskolan var jätteroligt, men att de ändå inte använder sig av detta på hennes nuvarande avdelning. Med stöd i Vesterlund (2003) som framhåller vikten av att man som pedagog hittar ett eget sätt att arbeta med att utveckla musiken med barnen på förskolan, anser vi att blotta faktumet att de hade jätteroligt borde vara anledning nog för Cecilia att arbeta för att inspirera hennes nuvarande kollegor till att anamma detta arbetssätt. Vesterlund (2003) poängterar nämligen också att det viktiga med att musicera tillsammans med barnen är den gemensamma glädjen det resulterar i. Enligt vår intervjuundersökning ställer alltså Cecilia sig kritisk till avdelningens förhållningssätt till barnens intressen, hon verkar snarare uppleva att man hade ett bättre förhållningssätt till detta på hennes förra arbetsplats.

Genom att Cecilia säger att de inte utgår från barnens intressen så mycket i nuläget, men att de gjorde det förr genom att sjunga sånger från mediekulturen, så drar vi slutsatsen att Cecilia upplever att barns intressen inom sång kan vara sånger från mediekulturen. Detta gör att hon därmed säger emot sitt tidigare argument där hon hävdar att hon inte tror att barns val av sånger är beroende av mode och influenser. Kanske var detta argument en allmän beskrivning av ett etablerat synsätt i en verksamhet som lägger största vikt på överförandet av kulturarv med traditionella sånger. Om man förutsätter att barn inte har något intresse av att sjunga om saker som ligger i modet eller som i största allmänhet influerar dem, så främjas automatiskt arbetet med att föra över kulturarvet eftersom personalen därmed väljer de traditionella sångerna i tron om att det är de sångerna alla barn helst vill sjunga. Arbetet med att låta alla barn få chans att utveckla sin förmåga i att förmedla erfarenheter i sång främjas däremot inte alls. Vi anser att dessa två delar inom sångverksamheten på förskolan är lika viktiga och bör bli likvärdigt prioriterade. Målbeskrivningen till läroplanen för förskolan, Lpfö 98, anger att varje barn ska utveckla sin förmåga att förmedla tankar, upplevelser och erfarenheter med bland annat sång och musik. Cecilia berättar att hon tror att det är vanligt att barnen väljer de sånger som de är vana vid att sjunga, alltså de traditionella sångerna. Det Cecilia upplever har sin förklaring i teorin som Jederlund (2002) har om att de första sånger som ett barn känner igen är de sånger som de personer närmast barnet sjunger och att ju mer barnet hör sångerna ju populärare blir de. De personer som är närmast barnet tolkar vi som både föräldrar och personal på förskolan. Alltså har förskolepersonalens val av sånger till verksamheten inverkan på vad de minsta barnen först lär sig och därmed sedan frekvent en tid framöver önskar att sjunga. Vi tror dock att personalen på avdelningen där vi gjorde vår undersökning upplever det som att det ligger i alla barnens intresse att sjunga just de gamla traditionella sångerna, oavsett ålder. Därav blir det dessa sånger som personalen väljer att sjunga med barnen, och de sångerna blir i sin tur sedan de första sånger de yngsta barnen lär sig att behärska. Vi har dock efter våra intervjuer med barn förstått att intresset för de gamla traditionella sångerna, som kanske en gång var de enda sånger de behärskade, avtar i takt med att barnen blir äldre. Enligt vår intervjuundersökning var det nämligen bara de två treåringarna som önskade att sjunga dem, medan de två femåringarna ville sjunga om andra saker. Vi anser att personalen borde vara mer uppmärksam på alla barnens intressen, inte ta för givet att en åsikt är allmän bland alla barn bara för att man uppfattar den hos vissa, i det här fallet hos de yngre barnen. Det är skillnad mellan treåringars och femåringars musikintresse. Som vi tidigare nämnt är de yngre barnens favoritsånger beroende av deras erfarenhet och prestationsförmåga, medan de äldre barnen verkar söka utmaningar i att lära sig nya sånger från mediekulturen och liknande. Ett arbetssätt för att lösa dilemmat med de olika åldrarnas skilda intressen inom sång skulle kunna vara att dela upp sångsituationerna så att man har en egen för de yngsta barnen. Där kan man ha en rutinmässig repertoar med de sånger som man vet att de

behärskar och kan hänga med i. Samt en annan variant för de äldre barnen med nyare sånger och mer spontanitet och fantasi. Genom att föra öppna samtal med de äldre barnen kan personalen mer ingående undersöka vad det finns för olika intressen hos dem och sedan utgå därifrån. Det är ju barnens intressen som ska ligga till grund för verksamheten. Med hjälp utav detta förslag på arbetssätt blir båda åldersgruppernas intressen stimulerade. Vesterlund (2003) betonar att processen ska styras utifrån hela barngruppen och att man som pedagog måste vara öppen för nya idéer när man musicerar med barnen. Hon poängterar hur viktigt det är att ta till vara på barnens fantasi och utveckla musiken med utgångspunkt i deras idéer. Enligt henne måste man alltså som pedagog ha förmågan att anpassa sig och forma musikverksamheten efter vad som är viktigast för den aktuella barngruppen. Hon menar att man ska lyssna på barnen och vad som är just deras behov, samt ta hänsyn till alla olikheter och åsikter.

Eftersom Cecilia själv uttryckte att det var jätteroligt att sjunga låtar från mediekulturen på den förra förskolan hon arbetade på, funderar vi på om det kanske är så att hon fortfarande har ett intresse för detta, men att det inte kommer till uttryck så ofta i verksamheten. Hon beskriver att hon upplever det som att de inte sjunger de traditionella sångerna så mycket på förskolan utan att de sjunger mer spontant om vad som helst. Vi antar att hon här svarar utifrån sitt eget perspektiv och sitt arbetssätt eftersom Elisabeth i sin tur menar att de traditionella sånger är mycket vanliga i verksamheten.

Kan det vara så att Cecilia har anpassat sig till en verksamhet som värderar kulturarvet högre än barnens intressen från exempelvis mediekulturen? Hennes kollega Elisabeth förklarade nämligen att hon lägger stor vikt på de gamla traditionella sångerna eftersom hon vill sprida vår visskatt. Personalen sinsemellan verkar därmed ha olika åsikter gällande vad som är verksamhetens syfte med sång - kulturarvet eller det spontana intresset från barnens sida. Detta resulterar i att personalen också arbetar med sång på olika sätt och att de har olika repertoarer av sånger. Den ena har mest traditionella och den andra har mer blandat. Som stöd för detta påstående har vi bland annat faktumet att Elisabeth menade att de lägger störst vikt på de traditionella sångerna, medan Cecilia hävdade att de inte sjunger så mycket traditionella sånger längre. I dessa reflektioner kring verksamheten utgick personalen uppenbarligen utefter sitt egna intresse och arbetssätt.

5.1.4 Sångerna på förskolan enligt barnen och personalen

För oss har det varit viktigt att undersöka vilka sånger som förekommer på förskolan enligt både barnen och personalen, samt vad personalen har för tankar kring kulturarv och ”modern” barnmusik.

Det visade sig att mycket av fortbildningen inom barnmusik bland personalen sker genom att man själv tar ansvar över att söka upp nya sånger och lära sig dem. Elisabeth betonade i sin intervju att hon önskar bevara vår kulturskatt. Kulturskatten hon berättar om är jämlikt med vad vi i uppsatsen kallar kulturarv. Många utav sångerna som används på förskolan är gamla traditionella sånger, enligt Sundin (1995) grundar sig ett sådant arbetsätt i en önskan från pedagogernas sida om att föra vidare traditioner. Det är enligt Uddholm (1993) viktigt med omväxling mellan äldre barnsånger såsom till exempel *Ekorren satt i granen* och nyare sånger, bland annat sådana sånger som barnen hämtar från mediekulturen, vilket några barn visade prov på i intervjuerna. Genom att hålla kulturarvet levande använder man befintligt material, som Sundin (1995) beskriver det. Gör man som vi delvis föreslår med våra egenkomponerade sånger, nämligen skapar en ny innebörd i form av en ny text på en gammal melodi, kan det stödjas i vad Uddholm (1993) menar med att skapa en ny gemenskap. Att skapa en ny gemenskap genom att integrera delar av traditionsbundna sånger i

arbetet med att komponera nya, är ett sätt att tillgodose läroplanen för förskolan, där följande kommentar står angiven: ”I förskolans uppdrag ingår att såväl utveckla barns förmågor och barns eget kulturskapande som att överföra ett kulturarv – värden, traditioner och historia, språk och kunskaper – från en generation till nästa.” (Lärarens handbok, sid 27). Uddholm (1993) lyfter fram vilka positiva effekter inläring av traditionella sånger kan ha, och då speciellt för barn som är uppväxta med ett annat kulturarv. På så sätt berikas de och har möjlighet att jämföra de olika kulturarv de fått ta del av. De har ett tidigare kulturarv som i mer eller mindre grad är aktivt, men även ett kulturarv, som åtminstone i förskolan är aktivt genom pedagogers sångval. De sånger som barnen kunde sjunga i början av 60-talet, enligt Sundins undersökning (1995), var liknande sånger som barnen i våra intervjuer uppgav att de sjöng, och vi vågar utifrån detta, på samma sätt som Sundin (1995), tro att en anledning till detta är att musiköverföring sker mellan olika generationer. Cecilia behandlade detta i sin intervju när hon förklarade att hon tror att anledningen till att äldre barnsånger fortfarande är populära är för att barnen fått höra dem hemma när föräldrarna sjungit för dem. Vi anser att Cecilias antagande är trovärdigt, detta med stöd i att Jederlund menar att de sånger som ett barn tidigast känner igen är de sånger som de personer närmast barnet sjunger (Jederlund, 2002).

5.1.5 Sånger barnen tycker om att sjunga

Felicia 3 år angav många traditionella sånger och däribland julsånger som svar i sin intervju. Detta gjorde hon oavsett om det handlade om vad hon sjunger på förskolan, vilka som är hennes favoritsånger eller vad hon önskar att sjunga om ifall hon själv fick bestämma. Samma sak gäller Max, som också han är 3 år. Han svarade *Pippi*, *Emil* och *Bamse* på frågorna om vad de sjunger på förskolan, vad han tycker om för sånger och vad han helst skulle vilja sjunga om ifall han fick bestämma. Varken Max eller Felicia visade alltså något behov av att sjunga om något annat än det som de brukar sjunga om. Vi drar då slutsatsen att samtliga sånger som Felicia och Max angav i intervjuerna i stort sett representerar den repertoar av sånger som de kan och behärskar att sjunga. Denna slutsats stödjer vi i en teori som Jederlund (2002) har om att de sånger som ett barn tidigast känner igen är de sånger som de personer närmast barnet sjunger, samt att ju mer barnet hör sångerna ju populärare blir de. När Felicia förklarade vad hon helst skulle vilja sjunga så redogjorde hon även för i vilken ordning hon skulle sjunga vilka sånger. Vi vågar då anta att detta är ett tecken på att personalen på förskolan utgör en del av de personer som står barnet närmast i detta avseende, och att deras sångval har inverkan på barnens, i detta fallet Felicias intresse, eftersom man under sångsamlingarna på förskolan alltid sjunger ett visst antal sånger, bland annat många utav de hon räknat upp, i en följd.

Vi har alltså efter vår intervjuundersökning förstått att det inte bara är intressen såsom tv-program och liknande som skapar barns favoritsånger. För vissa barn, i detta fallet de två treåringarna, kan det vara så att favoritsångerna helt enkelt är de få sånger som barnen kan och behärskar att sjunga. Eftersom det till stor del är på förskolan som barnen lär sig sånger så är det ofta just de sånger som är etablerade i sångstunderna på förskolan som blir deras ”repertoar”. Detta blir emellertid oftast de gamla traditionella sångerna eftersom det är de som sjungs mest på förskolan. Det är dessa traditionella sånger som Elisabeth lyfte fram som viktiga att lära barnen för att bevara den så kallade visskatten. Det är antagligen också ofta dessa gamla barnsånger som föräldrarna känner till och därmed sjunger med barnen hemma. Sångerna om *Bamse*, *Pippi* och *Emil* härstammar från mediekulturen men har blivit etablerade sånger på många förskolor och därmed fått en given plats i många yngre barns repertoar.

Med hjälp utav våra intervjuer har vi också observerat att något äldre barn, i detta fallet de två femåringarna, varav en med förankring i en annan kultur, gärna väljer att sjunga andra lite mer okända låtar från mediekulturen, såsom introlåtar till barnprogram och liknande. Kanske för att de till skillnad från de yngre barnen har lättare att på egen hand lära sig nya sånger som de hör i vardagen. Jederlund (2002) berättar att det i multietniska miljöer växer fram nya kulturer och identiteter som har sitt ursprung i valda delar av varje nationell kultur runtomkring. Han menar att man väljer det som man tycker om i olika kulturer och avstår från det som man inte tycker om. Vi anser att utöver olika nationella kulturer så är även barnkulturen en viktig källa till barns identitetsskapande. Vi stödjer vårt argument i den forskning som Rönnberg (2008) gjort kring barns tv-tittande och som betonar barnprogrammets påverkan på barn. Vi vågar efter vår intervjuundersökning påstå att medier och dess karaktärer är en stor del av dagens barnkultur. Barnen läser om dem, ser dem på tv och leker att de är karaktärerna. På många sätt lever de sig in i deras värld och detta tror vi är en stor anledning till att de vill sjunga sånger om olika mediekaraktärer. Rönnberg (2008) lyfter fram hur viktig musiken är i programmen. Introlåtarna är enligt våra erfarenheter de låtar ur programmen som barnen lättast fastnar för, detta tror vi bland annat beror på att de upprepas i varje program. Rönnberg betonar att musiken är en viktig faktor i hur man fångar barns uppmärksamhet. Hon förklarar att det läggs ner mycket tid på att skapa bland annat introlåtar som gör barn intresserade och som "fastnar" (Rönnberg, 2008). Paulsson (2008) förklarar att musiken som används i barnprogram ofta är besläktad med populärmusik.

Sundin skrev år 1995 i sin bok *Barns musikaliska utveckling* att det skett förändringar inom barnmusiken under de senaste tjugo åren (Sundin, 1995). Vi anser att det, med hjälp utav den snabba utveckling inom medieutbudet för barn som ägt rum sedan 90-talet, har skett förändringar i ännu större utsträckning efter att hans bok utkom. Under tidigt 90-tal hade man inte så många kanaler på tv och det visades i regel ungefär ett barnprogram per dag i form av *Björnes magasin* eller *Bolibompa*. Vi upplever att det var vanligare förr att man spelade in det som gick på tv och sedan tittade på det om och om igen. På så sätt blev variationen inte lika stor som nu. Nuförtiden har nämligen många familjer ett flertal kanaler och däribland kanaler som enbart visar program riktade till barn, några exempel på sådana kanaler är *Disney channel*, *Barnkanalen* och *Nickelodeon*. Barn har alltså numera möjlighet att se mer och fler olika barnprogram än vad barn hade förut. I intervjuerna med barnen på förskolan förklarade Max, Adrian och Joakim att de vill sjunga om *Bamse*, *Pippi Långstrump*, *Emil i Lönneberga*, *Kalle Anka*, *Långben*, *Spartacus* och *Kalles klätterträd* som alla finns tillgängliga som antingen tv-program, filmer, cd-skivor eller böcker. Detta visar hur stor påverkan medier har på barn. Eftersom dessa karaktärer är sådana som ofta är frekventa i barnprogram får barnen höra sånger om dem, i form av bland annat introlåtar, regelbundet. Detta har betydelse för vilka sånger de sedan lär sig behärska och som därmed blir populära. Anledningen till att särskilt Astrid Lindgrens figurer är så populära tror Paulsson (2008) grundar sig i att de finns tillgängliga i så många olika format. Exempelvis finns *Pippi Långstrump* som både tecknade och otecknade versioner på tv och film, samt som ljudbok såväl som vanlig bok. Vi vill tillägga att många av Astrid Lindgrens karaktärer och även andra karaktärer från mediekulturen finns som "mjukisdjur", plastfigurer och andra leksaker, vilket ger barn möjlighet att leva sig in i deras värld på ännu ett plan. Detta kan i sin tur främja spontansång om karaktärerna under leken. Ett exempel på hur mediekulturen gjort sig aktuell på fler plan i barns vardag är alla leksaker som produceras av Disney. Det finns bland annat Barbiedockor föreställande samtliga av alla Disneys prinsessor, samt kopior av olika mediekaraktärers kläder som barn kan klä ut sig med.

5.1.6 Vad barnen vill att sånger ska handla om

Att ta barnens perspektiv och se till deras intressen är ett huvudsyfte med denna uppsats, vi önskar att barnens önskemål skall få tillträde in i musikens värld. Vikten av att som pedagog ha ett barnperspektiv framhåller Johansson (2003) när hon skriver att man som pedagog utgår ifrån barnens perspektiv för att skaffa sig förståelse för hur barn upplever saker och för att försöka se hur de uppfattar sin omvärld. När vi frågade barnen vad de vill att sånger ska handla om ifall de själva får bestämma blev de två treåringarnas svar sånger som de brukar sjunga på förskolan. Adrian 5 år svarade endast med Kalle från *Kalles klätterträd*. Vi tror att han hade svårt för att reflektera över, och se allmänt på sina intressen, och att hans kortfattade svar därmed var resultatet av vad som är mest aktuellt just för tillfället. Joakim 5 år hade lättare för att vara reflekterande och allmän när han svarade med såväl leksaker och robotar som *Kalle Anka*, *Långben* och *Spartacus* från mediekulturen. Vi finner det intressant att Joakim, som har föräldrar med invandrarbakgrund och som därav inte är förankrad på samma sätt i det svenska kulturarvet, endast ville sjunga om karaktärer från mediekulturen samt leksaker och robotar. Vad betyder våra gamla svenska barnsånger för honom? Utefter de svar vi fick av honom drar vi slutsatsen att han inte har något större intresse för de gamla svenska sångerna. Jederlund (2002) framhåller vikten av att låta barn med invandrarbakgrund få ta del av den svenska sångskatten. Han menar att de på så vis på ett lustfyllt sätt får känslan av tillhörighet. Detta är dock förutsatt att barnen i fråga tycker att det är lustfyllt att sjunga de gamla traditionella sångerna. Vi anser att eftersom Joakim uppenbarligen inte tycker att det är lustfyllt att sjunga dessa sånger så måste man som pedagog komma på ett annat sätt för att få honom att känna tillhörighet genom sång. Ett sätt kan vara att ta reda på vilka sånger som ingår i hans egna barnkultur eller annan kultur runt omkring honom. Enligt oss måste personalen engagera sig i barnens intressen och erfarenheter. Detta kan ske genom att man skriver egna sånger tillsammans med barnen, utefter barnens olika behov. Vi anser att överförandet av den så kallade visskatten ska ske till barnens fördel av den anledningen att de ska känna tillhörighet och självkänsla, inte av anledningen att sprida den bara för traditionens skull rent slentrianmässig. Jederlund (2002) förklarar att barn känner av om en sångsituation är slentrianmässig eller om den är grundad på ett engagemang från pedagogen. Han påpekar att processen är minst lika viktig som resultatet och att man som pedagog kan skapa egen enkel musik tillsammans med barnen. Han betonar vikten av att det ska vara lustfyllt att uttrycka sig och man måste visa hänsyn till varandra och förstå att musik handlar om personliga uttryck. Gör man inte det så ser man enligt honom inte alla musikens möjligheter. Han menar att om man använder musiken som ett redskap för att personligt uttrycka känslor i en gemenskap, så kan musiken främja social och personlig utveckling. Han använder begreppet ”individualiserad pedagogik” och påpekar att förskolan ska vara öppen för varje barns personliga behov. Enligt Vygotsky (1995) är musikskapande en psykologisk funktion för att sammanlänka verklighet och fantasi. Jederlund (2002) betonar att det inte ska finnas något rätt eller fel i barns sätt att uttrycka sig musikaliskt. Han beskriver musikanvändandet som ett identifikationsobjekt som är gemensamt för alla kulturer. Musiken används som någonting att spegla sig i och hålla kvar vid för att med hjälp av den stärka sin självkänsla. Med stöd i detta hävdar vi att det inte spelar någon roll huruvida musiken på förskolan bär på ett kulturarv eller ej när det gäller att främja barns personliga utveckling. Det viktiga i detta avseende är att barnen känner ett intresse och engagemang för vad de sjunger om. Jederlund (2002) poängterar att ett barn måste uppleva meningsfullhet för att vilja musicera och delta i musikaliska aktiviteter.

5.1.7 De positiva sångupplevelsernas inverkan på barn

Vi valde att ha med en fråga om hur barnen känner sig när de får sjunga om saker de tycker om i våra intervjuer med barnen. Detta gjorde vi för att poängtera det faktum att barn mår bra av att få sjunga om saker de tycker om och är intresserade av. Som väntat uttryckte de flesta barnen att de

känner glädje när de sjunger om sådant de tycker om. Men det visade sig också att det finns barn som inte direkt förknippar sång med någon särskild känsla, utan snarare känner likgiltighet. Adrian, Max och Felicia menade alla att de känner glädje när de får sjunga om saker som de tycker om. Men när intervjuaren frågade Joakim samma fråga svarade han inte alls. Kanske hade han svårt att förstå frågan på grund av att han har för få känslofyllda erfarenheter av sång, eftersom man på förskolan oftast sjunger de sånger han inte har så stort intresse för, nämligen de gamla svenska sångerna och sällan eller aldrig sånger som riktar sig till hans intressen och erfarenheter. Att barn med förankring i en annan kultur på ett lustfyllt sätt får möjlighet att kommunicera via sång anser vi vara av högsta vikt för bland annat språkinläringen och självkänslan. Vi stödjer detta i Jederlunds teori inom området. Han menar att pedagogerna aktivt måste lyssna och språka med barnen, annars försvinner deras intresse för att uttrycka sig. Ett barn som har svårt med språkinläringen, till exempel på grund av invandrarbakgrund får en identitet som är präglad av detta. Det kan sedan resultera i att barnet kommunicerar mindre och mindre. Då kan en lustfylld utveckling inom musikspråket påverka utvecklingen av talspråket genom att efterhand skapa en positiv kommunikativ identitet hos barnet (Jederlund, 2002).

Våra frågor till barnen kan ha varit för övergripande. Man måste vara konkret och fokusera på ett speciellt tillfälle. Till exempel ”vilka sånger sjöng ni på samlingen idag?” I frågor som ”hur känner du dig när du sjunger en sång du tycker om?” så är det bra att ge exempel i form av ”blir du arg, glad, ledsen, trött?” Men samtidigt vara noga med att se till så att frågan inte blir ledande. Man måste hela tiden anpassa sig till barnets nivå. När vi till exempel frågade Max hur han känner sig när han sjunger någon sång han tycker om så svarade han först ”Pippi”, det tolkar vi som att han tänkte på en konkret sång och utgick från denna, istället för att vara mer allmän i sitt svar på frågan.

5.1.8 Musikförlagets syn på barnmusik

Utöver att se till barns intressen så är också vikten av att förstå barns förutsättningar och behov en viktig del av barnperspektivet (Johansson, 2003). Respondenten från musikförlaget förklarade vilka aspekter som är viktiga i utformningen av barnsånger. På detta förlag tänker de på att sånger med målgruppen mindre barn inte skall innehålla för många olika toner eller för mycket text. Paulsson (2008) skriver om barns musikinläring och lyfter fram hur viktig repetition är i barnmusik. Hon menar att barn genom repetitionen mer eller mindre omedvetet kan reflektera kring sångens innehåll. Respondenten förklarar att de på musikförlaget använder såväl ny som gammal musik i deras musikböcker och betonar vikten av att ta till vara bådadera. Hon menar att de gamla sångerna används som ett sätt att bevara erfarenheter inom musik, och de nyare sångerna är ett sätt att skapa något nytt, kanske till och med nya traditioner och nytt kulturarv. Hon poängterar också hur viktigt det är att blanda gamla och nya sånger av den anledningen att det krävs kunskap som existerar sedan tidigare gjord barnmusik som bakgrund när man skall skapa något nytt inom området.

5.1.9 Arbetet med att komponera två egna sånger

För oss är det viktigt att pedagoger ska se möjligheterna och fördelarna med att tillsammans med barnen skapa egna sånger, eftersom vi tycker att det är ett bra sätt att ta tillvara på barns intressen. Genom att skapa sånger tillsammans med barnen använder man barnen och deras önskemål aktivt och praktiskt i arbetet med musik. Paulsson (2008) förklarar att det är viktigt att förstå vilka goda förutsättningar barn har för att lära sig ny musik. Till skillnad från oss studenter har förskolepersonalen som träffar barnen varje dag förutsättningen för att kunna skapa en bra samtalssituation med barnen där de pratar med dem om sång i relation till deras intressen. Detta eftersom de känner barnen bättre och är mer säkra på hur frågorna skall formuleras för att barnen skall kunna utveckla sina svar.

Vi har gjort två olika sånger med varierande svårighetsgrader vad gäller såväl utformningen som utövandet av dem. Den ena sången har vi utformat på så sätt att vi skrivit en text utifrån ett utav resultaten från de intervjuade barnens svar på vad de ville sjunga om, nämligen leksaker. Vi har sedan använt oss av melodin till sången *Lilla snigel*. Den nya texten är tänkt att aktivera barnen till olika rörelser i de olika verserna. Om det hade varit pedagoger som skrivit denna sång tillsammans med barn i en riktig verksamhet så skulle dessa pedagoger givetvis också hittat på rörelserna tillsammans med barnen. Märker man att det är svårt för barnen att komma på något får man som pedagog hjälpa dem genom att komma med olika förslag. Till vår andra sång komponerade vi en helt ny melodi och skrev texten utifrån ett annat utav barnens önskemål om innehåll, den här gången blev det robotar.

De svar vi fick från intervjun med respondenten från musikförlaget har haft inverkan på vår utformning av sångerna eftersom vi, precis som detta förlag, också måste inse barnens förutsättningar och även pedagogernas musikaliska avgränsningar och varierade möjligheter till musikskapande. Vissa kan kanske inte spela gitarr och än mindre hitta på någon egen melodi, andra kan både spela gitarr såväl som att komponera egna melodier. Vi har erfarenhet av att det ofta är någon av pedagogerna på en avdelning som behärskar de grundläggande vis-ackorden på gitarr, men inte att det förekommer så mycket talanger inom något annat instrument. Vi har därför valt att utöver rösten endast använda oss utav akustiskt gitarrkomp i våra sånger. Hur många och vilka ackord man använder i sångerna påverkar hur begränsad pedagogen blir som spelar. Detta tänkte vi på när vi komponerade musiken till den ena sången och valde därför de enklaste och mest grundläggande vis-ackorden.

5.2 Slutsats

Med frågeställningen ”Finns det ett sätt att kombinera överförandet av kulturarvet med barnens övriga intressen?” som fokus, har vi med hjälp utav våra intervjuer med förskolepersonal och barn, samt vårt arbete med att komponera två egna sånger kommit fram till följande.

Man kan som pedagog skriva enkla sånger utefter barnens intressen, såsom karaktärer från tv och leksaker, som ett alternativ till de gamla sångerna. Sedan sjunger man dessa egenkomponerade sånger parallellt med de traditionella sångerna och det fortsatta arbetet med att sprida vårt kulturarv. Detta för att fler barn ska få ett intresse av att uttrycka sig i sång.

På grund av praktiska skäl använde vi oss av det vi fick fram om barnens intressen i intervjuundersökningen när vi skrev våra sånger. När pedagoger utför samma arbete tillsammans med barn på en förskola så krävs längre tid, samt att man använder sig av samtal med barngrupp istället för intervjuer. Pedagogerna låter barnen ”brainstorma” med idéer på vad de vill att sången ska handla om. Barnen ska sedan vara med och formulera handlingen med egna ord. I arbetet med att ta reda på vad barn vill sjunga om finns det alltså en stor skillnad i våra möjligheter som studenter jämfört med pedagoger som dagligen träffar barnen. Som pedagog och anställd på förskolan har man möjlighet att utföra mer avslappnade och djupgående samtal med barnen, man kan också anpassa frågorna efter barnen lättare när man känner dem. Innehållet i sången blir sedan en fantasifull blandning av vad alla barnen har hittat på. Det blir en gemensam skrivarprocess där pedagogerna får ta del av barnkulturen så som barnen ser den, på barnens villkor. Jederlund (2002) förklarar att barnet uttrycker sina upplevelser och gestaltar världen i musiskt skapande och lek, samt att människan tränar sitt fantiserande när hon leker.

Vår idé kommer förhoppningsvis att testas i verksamheten i framtiden eftersom vi tänkt lämna cd-skivor med sångerna till de förskolor där vi haft vår VFU. Med det hoppas vi kunna inspirera personalen och sprida vårt budskap om att komponering av nya sånger tillsammans med barnen på förskolan inte behöver vara svårt.

5.3 Förslag på vidare forskning

Vi anser att det är viktigt att ta reda på hur man på förskolan ser på musik och dess inverkan på barn, och då torde det vara intressant att se mångfalden i hur pedagoger arbetar riktat mot detta. En intressant forskning skulle vara att genomföra enkätundersökningar bland pedagoger på många olika förskolor i olika samhällsområden i till exempel Göteborg, och sedan jämföra dessa. Varpå enkäterna skulle innehålla frågor rörande vilka sånger de sjunger med barnen, men även konkret vilken påverkan barnen har på utformningen av musiksamlingarna.

Ett annat spännande forskningsprojekt vore att aktivt tillsammans med barn från olika förskolor och områden arbeta med musikskapande utifrån deras intressen. Sedan spela in sångerna och skapa en cd-skiva och en sångbok som man kan använda i förskolorna och sedan undersöka hur den bemöts och används.

6. Referenslista

6.1 Litteratur

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (2007). *Metodpraktikan*. Stockholm: Norstedts Juridik AB.

Jederlund, Ulf (2002). *Musik och språk. Ett vidgat perspektiv på barns språkutveckling*. Stockholm: Runa förlag.

Jernström, Elisabet, Lindberg, Siw (1995). *Musiklust*. Stockholm: Runa förlag.

Johansson, Eva (2003). *Möten för lärande. Pedagogisk verksamhet för de yngsta barnen i förskolan*. Stockholm: Skolverket.

Paulsson, Kajsa (2008). I Rönnerberg, M (red) *Blöjbarnsteve, om hur barn under 3 år upplever tv och leker med fjärrtroll*. Vällingby. Filmförlaget.

Rönnerberg, Margareta (2008). *Blöjbarnsteve, om hur barn under 3 år upplever tv och leker med fjärrtroll*. Vällingby. Filmförlaget.

Skolverket (2004). *Att visa vad man kan*. Stockholm: Skolverket.

Sundin, Bertil (1995). *Barns musikaliska utveckling* Stockholm: Liber utbildning.

Uddholm, Mats (1993). *Pedagogen och den musikaliska människan* Mölndal: Lutfisken AB.

Vesterlund, Mallo (2003). *Musikspråka i förskolan. Med musik, rytmik och rörelse*. Stockholm: Runa förlag.

6.2 Styrdokument

Läroplan för förskolan (Lpfö 98). *Lärarens handbok*. Lärarförbundet.

7. Bilagor

7.1 Intervjufrågor till personalen

Vad har du för utbildning?

Hur länge har du arbetat inom förskolan?

Vad betyder musik för dig?

I vilka sammanhang sjunger ni tillsammans med barnen på förskolan?

Vad är ert syfte med att sjunga tillsammans med barnen?

Hur förbereder/planerar du ett sångtillfälle med barnen?

Övar du på sångerna och lär dig dem innan du använder dem i verksamheten?

Hur ”fortbildar” du dig själv inom barnmusik?

På vilket sätt får ni som personal möjlighet att lära er nya sånger?

Vilka sånger brukar ni sjunga? Ge några exempel.

Hur väljer ni sånger?

Hur stor påverkan har barnen i valet av sånger?

Har du någon uppfattning om vilka sånger som är aktuella/populära hos barnen?

Om ja, använder du dig av denna kunskap i valet av sånger?

7.2 Intervjufrågor till barnen

Vad sjunger ni på förskolan?

Vilka sånger tycker du om att sjunga?

Vad skulle du vilja sjunga om ifall du själv fick bestämma?

Hur känner du dig när du sjunger någon sång som du tycker om?

7.3 Intervjufrågor till bok och musikförlaget

Vem gör låtarna ni ger ut?

Hur tänker ni när ni utformar en sångbok?

På vilket sätt anpassar ni böckerna efter målgruppen?

Testas musiken på barngrupper?

Hur finner ni inspiration för utformning av låtar?

Vilka syften har ni med låtarna?

Hur arbetar ni med att få fram musiken på förskolor/skolor?

Vad tycker ni om nya respektive gamla låtar (t.ex det som är en del av vårt kulturarv)?

7.4 Noter, ackord och text till våra sånger

Livet för en leksak

The image shows two staves of musical notation in G major (one sharp) and 2/4 time. The melody consists of eighth notes. The first staff has three measures with chords D, A7, and D above them. The second staff has four measures with chords D, Em, A7, and D above them. The lyrics are written below the notes.

Oj oj oj jag är en boll stud - sar runt åt al - la håll.
Oj oj oj jag är en boll, bäst du håll - er koll!

2.
Brumm brumm brumm, jag är en bil, jag kan köra många mil.
Brumm brumm brumm, jag är en bil, bäst jag byter fil!

3.
Klibb klibb klibb, jag är en deg, långsamma är mina steg.
Klibb klibb klibb, jag är en deg, och jag är så seg!

4.
Gupp gupp gupp, jag är en båt, gjord av trä och rostig plåt.
Gupp gupp gupp, jag är en båt, och jag är så våt!

Robot Rut

G F G F G F G F
Ro - bot Rut är väl - digt snäll

5 G F G F G F G F
tro - llar fram en ka - ra - mell Ro - bot Rut är väl - digt stor

9 G D G C G
lyf - ter upp min sto - re bror ^{Ref} Allt jag vill det gör hon snabbt

13 D G C G
Tryck - er på en stor röd knapp. Ja! Allt jag vill det gör hon snabbt.

17 D G
Tryck - er på en stor röd knapp!

2.

Robot Rut blir en raket
tar mig till en kak-planet.
Robot Rut blir aldrig trött
vaktar när jag sover sött.

Refräng.

Allt jag vill det gör hon snabbt
trycker på en stor röd knapp. Ja!
Allt jag vill det gör hon snabbt
trycker på en stor röd knapp!